

VÕIDU PARKMETS
HOOLDUSKAVA AASTATEKS
2018-2027

Võidu parkmetsa hoolduskava koostamisel lähtuti kaitsekorralduskava koostamise juhistest, pargi hoolduskava koostamise juhendist ja Firenze hartast.

Kava koostasid: Tiiu Koff, Reimo Ravis, Teele Kaljurand, Janar Õunpuu, Liina Metsaots, Margus Pensa, Tõnu Ploompuu.

SISUKORD

1	MÕISTED	3
2	SISSEJUHATUS.....	6
2.1	Ala üldiseloomustus	6
2.2	Kaitsekord.....	7
2.3	Ajalugu	8
2.4	Maakasutus	9
2.5	Huvi­grupid.....	10
2.6	Uuritus ja uurimisvajadus	11
2.6.1	Läbiviidud inventuurid ja uuringud.....	11
2.6.2	Tallinna rohealade linnustiku-uuring	12
2.6.3	Tallinna fauna aastatest 1980-2010.....	12
2.6.4	Ökosüsteemiteenuste hindamine	13
2.6.5	Uurimisvajadus.....	13
3	VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	14
3.1	Roheline võrgustik.....	14
3.2	Rekreatsiooniala	14
3.3	Pargiruum	15
3.4	Rajatised ja väikevormid	15
3.5	Elustik.....	16
4	KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED	18
4.1	Puistu hooldus.....	18
4.2	Rohttaimestiku hooldus	20
4.3	Külastustaristu hooldus- ja rekonstrueerimistööd	21
4.4	Pargi kaitse korraldamine	21
	Kasutatud kirjandus.....	24
	Lisa 1. Kaitsealuste parkide, aboreetumite ja puistute kaitse eeskiri.....	27
	Lisa 2. Võidu parkmetsa kaitseväärtuste tabel.....	30
	Lisa 3. Tegevuskava	31
	Lisa 5. Ruumiandmete iseloomustus	37

1 MÕISTED

Käesolevas töös kasutatavate mõistete selgitused, kui ei ole viidatud teisiti, on võetud Keskkonnaameti tellitud ning Nurme ja Nutt (2012) poolt koostatud pargiterminite seletussõnaraamatust.

Elustikupu – bioloogiliselt ja looduskaitsealiselt väärtuslik puu ehk elurikkuse tagamiseks vajalik puu. Nendeks on suurte mõõtmetega ja vanad puud; jämedad surnud ja surevad, seisvad ja maha langenud puud ja tüükad; õõnsustega ja lõhedega puud; laialehised puud (tamm, saar, vaher, jalakas, künnapu, pärn, sanglepp) ja kitsalehise puuna haab; surnud, eri lagunemisastmes kõdunevat puitu sisaldavad lamapuud ja tüükad. (Eesti NSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeerium, 1967)

Hoolduskava – pargi vm haljasala või maastiku hooldustööde planeerimiseks koostatud kava, mis sisaldab hooldatava maa-ala väärtuste ja neid ohustavate tegurite ülevaate ning väärtuste säilimiseks vajalike tegevuste plaani koos tarvisminevate majanduslike vahendite arvestusega. Hoolduskava eesmärk on planeerida vajalikke hooldustöid (niitmine, teede hooldus, prahikoristus jms.) optimaalsel viisil. Hoolduskava ei sisalda tegevusi, millega kujundatakse hooldatav ala mahuliselt ümber, nt ehitus- ja restaureerimistöid.

Inventuur – vara/väärtuste perioodiline kontroll või ühekordne seis fikseerimine, millele järgneb seire. Inventuuri eesmärgiks on fikseerida vara/väärtuste olem, hulk ja/või seisund konkreetsetes ajahetkes.

Kaitsekorralduskava – rahvusparkide ning loodus- ja maastikukaitsealade kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevuste kava, mis sisaldab ka ülevaadet vajaminevatest majanduslikest vahenditest. Kaitsekorralduskava alusel seatakse kaitsealal vajalikud tegevused ajalise järjekorda. Üldjuhul koostatakse kaitsekorralduskava kümneks aastaks.

Linnamets – linna territooriumil kasvav looduslik või istutatud mets.

Metsapark – (ingl *wild garden*) metsailmeline park või pargiosa, mille hooldamiseks kasutatakse metsanduslike võtteid. Mõiste tekkis 19. sajandil ja sellega tähistati romantilist looduslähedast ja metsikut parki või pargiosa, mis sai vastukaaluks pidevalt hooldust nõudvale pargile. Metsapargid kujundati looduslikust metsast või loodi olemasolevatest pargiosadest, istutades sinna looduslike jm kästi kohanevaid taimi, mis saavad hakkama ilma spetsiaalse hoolduseta. Nüüdisajal nimetatakse metsapargiks ka metsa, mis on kujundatud metsanduslike võtteid kasutades pargilaadseks haljasalaks.

Võidu parkmets

okste lõikus, millega eemaldatakse peamiselt vale nurga all kasvavad, võrasse sisse kasvavad jms oksad.

Pargihoolduskava – pargi hooldustööde planeerimise kava, kaitsekorralduskava liik. Pargihoolduskava eesmärk on selgitada välja pargi väärtused (ajalooline väärtus, loodusväärtus jt) ja neid ohustavad tegurid ning seejärel kavandada hooldustööd, mis tagavad nende väärtuste säilimise ja/või esiletoomise. Kavas esitatakse selle ülesande täitmiseks vajalike tööde plaan ning näidatakse ära ka tarvisminevad majanduslikud vahendid. Pargihoolduskava ei eelda põhjalike eeluuringuid, nt geodeetilisi, geoloogilisi, botaanilisi jm uuringuid, kuigi selles võib esitada ettepaneku vajaduse korral neid uuringuid teha, samuti ei nähta pargihoolduskavas ette ehituslikke töid (teede taastamine, pargiehitiste rajamine, pargimööbli paigaldamine jms).

Park – (it *parco*, pr *parc*, tarandik) suur iseseisev või ansambli koosseisu kuuluv haljasala, millele on iseloomulikud eesmärgipäraselt kujundatud maastik (mitmekesine taimestik, veekogud, muru, arhitektuurised väikevormid, paviljonid, puskkaevud) ja kunstiteosed (skulptuurid jne). Ajalooliselt on park harilikult lossi vm esindusliku ansambli osa.

Parkmets – vabakujuline park, mille haljastuseks on peamiselt kohalik (pärismaine) metsakooslus. Park rajatakse metsaala minimaalse korrastamise teel maastikukujunduslike (pargikujunduslike) võtetega. Parkmets on erilise keskkonnakaitse, esteetilise ja rekreatiivse väärtusega metsaosa (KO 2005, 104, 1099), mida kasutatakse puhkealana ja hooldatakse vastavalt vajadusele (Tuul, 2006)

Puistu – metsanduses ühtlase struktuuriga metsaala, mis erineb kõrvalasuvast metsaosast mõne takseertunnuse (rindelisus, koosseis, tekkeviis, vanus, täius jms) ning kasvukohaolude poolest. Puistud liigitatakse enamuspuuliigi, tekkeviisi ja kasvukohatüübi järgi. Liigilise koosseisu järgi eristatakse puht- ja segapuistuid, tekkeviisi järgi looduslike ja kultuurpuistuid. Sageli nimetatakse puistut enamuspuuliigi ja kasvukohatüübi järgi (nt pohlamännik, jänsekapsakuusik). Lähtudes maaüksuse piiridest ning puistu peamiste tunnuste (koosseis, vanus, päritolu, rinnaspindala, kõrgus, tagavara, kasvukohatüüp) muutustest, võib puistuid jagada väiksemateks osadeks (eraldisteks). Parginduses käsitletakse puistutena konkreetse haljasala või selle osa puittaimede kogumit. Pargipuistu (kui tegemist ei ole loodustekkelise puistuga, nt parkmetsa või linnametsa vm asulas asuva loodusliku puistuga) võib jaotada vajaduse korral füüsiliste piirajate (teed, piirdeaiad, puittaimedega ala välispiir jne) järgi väiksemateks üksusteks (eraldisteks). Üldjuhul kavandatakse pargis tegevust üksikpuu tasemel.

Võidu parkmets

Metsaparke, parkmetsi, linnametsi ja asula looduslikke puistuid uuritakse ja käsitletakse üldiselt kui metsanduslikke puistuid.

QR-kood – (ingl *Quick Response*) koodiga on võimalik edastada näiteks telefoninumbrit, e-maili, veebi- ja postiaadressi ning teksti. QR-koodist info kättesaamiseks on vajalik koodi skaneerida vastava nutiseadme rakendusega. Peale QR-koodi lugemist avaneb koheselt veebileht või muu vajalik info (Digitark, 2012).

Roheala – loodusliku või inimtekkelise päritoluga taimkattega ala tiheasulas, sh linnametsad, pargid, haljakud (väiksemad haljasalad, nt tänavaäärsed haljasribad, haljastatud ristmikualad), aiad, kalmistud, ettevõtete, liiklussoonte ja taristuobjektide ümber paiknevad puhvervööndid, jäätmaad jt taimkattega alad (SEIT, 2018).

Sanitaarraie – hõlmab endast kuivanud ja kuivavate, haigete ning murdumisohtlike puude langetamist.

Seire – pidev keskkonna vm seisundi jälgimine, monitooring. Seire eesmärgiks on kaardistada keskkonnas/väärtuste seisundis toimuvaid muutusi ajas.

Uuring – mingi probleemi lahendamist taotlev, eesmärgistatud ja ajaliselt piiratud tegevus. Uuringu eesmärk on anda vastus mingile konkreetsele probleemile.

Ökosüsteemiteenus – mitmesugused keskkonnakaitselised, sotsiaalsed ja majanduslikud hüved, mida ökosüsteemid inimkonnale pakuvad. (Envir, 2018)

2 SISSEJUHATUS

2.1 Ala üldiseloomustus

Võidu parkmetsa hoolduskava on koostatud Tallinna linnavalitsuse tellimisel pargi hooldustööde korraldamiseks ja optimeerimiseks. Hoolduskava koostamisel on lähtutud Keskkonnaameti hoolduskavade koostamise juhendist ning Tallinna Linnavalitsuse poolsest lähteülesandest.

Võidu parkmets, ka puiestik asub Tallinnas Nõmme linnaosas Prii ja Kagu tänava ning Vabaduse puiestee vahelisel alal. Lääneosas piirneb parkmets suure liikluskoormusega Vabaduse puiestee ning, põhjaosas vaikse eramajade piirkonnaga. Parkmetsast idas asub Männiku staadion. Võidu parkmetsa koosseisu arvatakse ka loodeosas paiknev eraldatud ala, Lootuse puiestik (joonis 1). Parkmetsa kogupindalaks on 9,6 hektarit ning ümbermõõduks 1691 meetrit. Puiestik on riiklikul tasandil kaitstav ala registrikoodiga KLO1200599.

Joonis 1. Võidu parkmetsa paiknemine (aluskaart: Maa-amet, 2018)

Võidu parkmets

Võidu park on sambliku ja pohla kasvukohta tüüpi nõmmemännik (Anvelt, 2007; Pruel, 2015; KO 2005, 104, 1999). Võidu pargi kuival, liivasel ja tallatud metsaalusel kasvavad niiskete kasvukohtade taimed – harilik maavits (*Solanum dulcamara*), soomadar (*Galium palustre*) ja palderjan (*Valeriana officinalis*). Pinnase rikastumine orgaanilise ainega ning kaltsiumisisalduse tõus viitab liigirikkuse olulisele suurenemisele, mistõttu on nõmme- ja palumetsataimede kõrvale on tekkinud salumetsadele omased liigid Inimtegevus on soodustanud näiteks hariliku raudrohu (*Achillea millefolium*), hariliku härjasilma (*Leucanthemum vulgare*), võilille (*Taraxacum officinalis*), naadi (*Aegopodium podagraria*), hanijala (*Potentilla anserina*) teehe (*Plantago* spp) ning ristiku (*Trifolium* spp) liikide levikut (Ploompuu, Soekov, 1996).

Maapind on valdavalt tasane, kuid esineb nõlvakaldeid, mis on 5-10%. Maakatte kõrgus on kuni 20 m. (Maa-amet, 2018)

Esimesed säilinud andmed Võidu puiestikust pärinevad aastast 1937, kui Nõmme Sõna kirjutas tänavate ja parkide ristsetest ja ümberkorraldustest. Tol ajal räägiti parkidest kui metsastunud maa-aladest, mis avalike parkidena esijoones ka korrastamisele tulevad ning puiestikuna mõisteti selliseid, mis jääksid esialgu oma looduslikku olukorda. (Nõmme Sõna, 1937)

Viimane suurem hooldustöö toimus Võidu puiestikul aastal 2014, kui puiestikul raiuti aasta jooksul 156 puud (Vastus arupärimisele, 2017). 2017. aasta kevadel paigaldati Võidu puiestiku puudele Nõmme kooliõpilaste poolt valmistatud 90 linnupesakasti (Seitsmesed, 2017).

Parkmetsa kujundamisel on mõeldud ka inimeste puhkamisvõimaluste peale, alale ehitatud kaks mänguväljakut ning paigaldatud pingid ja prügikastid.

2.2 Kaitsekord

Võidu parkmets võeti kaitse alla 2007. aastal Vabariigi Valitsuse määrusega nr 190. Antud määruse kaitsekorralduse aluseks on 2006. aastal vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri“ (lisa 1).

Vastavalt eespool välja toodud 2006. aasta määrusele on Nõmme parkmetsade kaitse-eesmärgiks ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendrooloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega. Kaitse-eeskirja alusel kehtestatakse kaitsealustes parkides proportsionaalsed ja minimaalsed vajalikud piirangud looduskaitseväärtuste säilitamiseks ning kaitsekorra tagamiseks.

Igasugune füüsilise keskkonna muutmine, mis võib kahjustada pargi maastiku ökoloogilist tasakaalu ja pargi visuaalset ilmet, on keelatud. See puudutab kõiki pargisisese ja pargiga vahetult piirneva infrastruktuuri aspekte (kuivendustööd, niisutussüsteemid, teed, parklad, tarad, hooldusrajatised, objektid pargikülastajate teenindamiseks jne). Kaitse-eeskirjaga kehtestatud piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagavad pargimaastiku, sh avatud-suletud ruumi ja maastikuvaadete, põlispuude, liikide ja elupaikade soodsa seisundi. Pargile soodne kaitse-eeskirjaga tagatakse piiranguvööndiga, seades piirangud pargi põhiväärtusi ohustavatele tegevustele – pargi looduslikkuse, vaatelisuse ja terviklikkuse rikkumine.

Nõmme parkmetsade ja parkide maa-ala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele piiranguvööndisse. Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades looduskaitsealade ja kaitseala kaitse-eeskirjaga sätestatud kitsendusi.

2.3 Ajalugu

19. sajandi keskpaigani oli Nõmme peaaegu asustamata. Hõreda männimetsaga ala läbisid vaid Viljandisse, Pärnusse ning Saku mõisa suunduvad teed. 1870. aastatel valminud raudtee kutsus aga linlasi avastama uusi suvituspaike. Eelnevast tulenevalt kujuneski Nõmmest esmalt suvituspriirkond ning hiljem püsivalt asustatud alev, seejärel linn ning tänapäeval linnaosa. (Lõhmus, 1996)

Ajalooliselt on Nõmmele rajatud maju ning suvilaid nii, et säiliks neid ümbritsev kõrghaljastus. Mõisnik Nikolai von Glehn hoolitses samuti Nõmme looduskeskkonna säilimise eest, nõudes iga maha võetud puu asemel uue istutamist. Tema oli ka see, kes hakkas esimesena Nõmmel tegelema parkide planeerimisega. Esialgu oli see siiski vaid ühe inimese huvi, mitte tungiva vajadusega. (Lõhmus, 1996)

1920. ja 1930. aastate ehitusbuumi tulemusena tihenes piirkonna hoonestus ning tekkis vajadus võtta osa piirkonnast kaitse alla, sealhulgas keelata ehitustegevus (Lõhmus, 2006). 1926. aastal koostasid arhitektid Robert Natus ja Ernst Kühnert kogu Nõmme hõlmanud planeeringu, mis pani aluse toonasele Nõmme linnale ja selle metsaparkidele (Levald & Pukkonen, 2010). 1937. aastal otsustas linnavolikogu, et Nõmmel tuleb välja arendada kolm parki: Glehni, Vabaduse ja Võidu park. Lisaks kehtestati, et 12 puiestikul peab inimtegevus piirduma vaid mõne tee rajamisega. Nendeks puiestikkudeks oli Hiiu, Lõuna, Lootuse, Jannseni, Männiku, Valdeku, Võidu, Valguse, Vaikne, Pääsküla, Rännaku ja Õie puiestik (Lõhmus, 1996). Eelneva ja

nõukogudeaegse riikliku maaomandi tõttu saame täna rääkida Nõmme linnaosa parkmetsadest. (Levald & Pukkonen, 2010)

2.4 Maakasutus

Võidu parkmets pindalaga 9.6 hektarit kuulub kaheksa katastriüksuse koosseisu. Kaitseala on valdavas enamuses üldkasutatav maa, kuid osati ka riigimaa ja tootmismaa (tabel 1).

Tabel 1. Võidu parkmetsa territooriumil asuvate kinnistute pindala, maaomand ja otstarve

Maaüksus	Pindala (ha)	Kaitsealal (ha) (Maa-ameti)	Sihtotstarve/Omanik/ Valitseja
Võidu puiestik 78401:101:3288	8,7122	8,5806	Üldkasutatav maa, Tallinna linn, Nõmme LOV
Lootuse puiestik 78401:101:0637	0,9558	0,8381	Üldkasutatav maa, Tallinna linn, Nõmme LOV
Kagu tn 7c 78404:402:3790	0,0103	0,0103	Tootmismaa, OÜ Jaotusvõrk
Kagu tn 7b	0,1063	0,1063	Reformimata riigimaa, AS Tallinna Vesi pumpla
Kagu tänav T1 78404:402:0093	1,4257	0,0537	Transpordimaa, Tallinna linn, Tallinna Kommunaalamet, pargi servas asuv haljasriba on kaitsealuse pargi osa.
Paul Kerese tänav T2 78401:101:0563	1,3427	0,0267	Transpordimaa, Tallinna linn, Tallinna Kommunaalamet, pargi servas asuv haljasriba on kaitsealuse pargi osa.
Vabaduse puiestee T3 78404:401:0004	2,3009	0,0215	Transpordimaa, Tallinna linn, Tallinna Kommunaalamet, pargi servas asuv haljasriba on kaitsealuse pargi osa.
Võidu tänav T1 78404:403:0066	1,1220	0,0020	Transpordimaa, Tallinna linn, Tallinna Kommunaalamet, pargi servas asuv haljasriba on kaitsealuse pargi osa.

2.5 Huvigrupid

Nõmme parkmetsade ja parkide peamisteks huvigruppideks on Keskkonnaamet, kohalikud omavalitsused, eelkõige Nõmme linnaosavalitsus ning Nõmme linnaosa elanikud. Järgnevalt on välja toodud huvigrupid, kes on huvitatud Nõmme parkmetsadest ja parkidest (tabel 2).

Tabel 2. Tähtsamad huvigrupid, kelle tegevus on seotud Võidu parkmetsaga.

Huvigrupp	Huvid	Probleemid ja märkused
Keskkonnaamet	Kaitseala valitseja, kelle huviks on tagada pargi kaitse-eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund.	Andmete puudulikkus pargi elustiku ning kaitsealaste liikide kohta. Eelneva puudumise korral ei saa langetada
Kohalik omavalitsus (Kesklinna Linnosa Valitsus, Tallinna Linnavalitsus, Linnaplaneerimise Amet, Tallinna Keskkonnamet)	Puhke- ja rekreatsioonivõimaluste mitmekesistamine, looduväärtuste teadvustamine, loodushariduse võimaluste rikastamine,	Kasutusest tulenev prügistamine. Piirangud ja eritingimused ehitamisel ja ürituste korraldamisel.
Maaomanikud (ka KOV)	Puude raie, rekreatiivsete tegevuste arendamine, ürituste korraldamine, taristu arendamine ja ehitamine, muu ehitustegevus.	Õigete hooldusvõtete mittetundmine. Kasutusest tuleneb prügistamine ning loodusliku ilme muutumine. Piirangud ja eritingimused ehitamisel.
Kohalikud elanikud (ka naabrivalve)	Meeldiva ja turvalise elukeskkonna ning rekreatiivala olemasolu. Looduse nautimise võimalus.	Parkmetsa vale hooldus toob kaasa loodusliku ilme ja elustiku kadumise. Ala liigne arendamine põhjustab ülerahvastatust ning vähendab turvalisust.
Loodushuvilised	Looduse tundma õppimine kodukoha läheduses.	Valest hooldusest ning intensiivsest kasutusest tulenev elurikkuse kadu parkmetsas.
Eesti Ornitoloogiaühing, Tallinna Linnuklubi	Lindude vaatlemine, loendus	Valest hooldusest ning intensiivsest kasutusest tulenev elurikkuse kadu parkmetsas.

Kodanikuühendused	Võimalus korraldada rahvaüritusi.	Ranged piirangud ürituste korraldamisel.
Koolid, lasteaiad	Loodushariduse pakkumine kodukoha läheduses.	Valest hooldusest ning intensiivsest kasutusest tulenev elurikkuse kadu parkmetsas.
Sportlased, sh tervisesportlased	Võimalus mitmekülgselt füüsiliseks tegevusteks vabas õhus.	Vastuolu erinevaid tegevusi harrastavate inimeste vahel ehk ala arendamise käigus ühtede nõ eelistamine. Intensiivsest kasutusest tulenev kahju alustaimestikule (tallamine).

2.6 Uuritus ja uurimisvajadus

2.6.1 Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Võidu parkmetsas kasvab sambliku ja pohla kasvukohatüüpi männik (Anvelt, 2007; Pruel, 2015; KO 2005, 104, 1999). Võrreldes lisas 4 välja toodud Pruel (2015) uuringu tulemusi käesoleva hoolduskava koostajate poolt läbi viidud välitöödega, selgub, et uuringu transektil ega ka parkmetsas laiemalt sambliku kasvukohatüüpi ei esine. Antud piirkonnas esineb hoopis vähesel määral kanarbiku kasvukohatüüpi.

Eelpool väljatoodud uuringu (Pruel, 2015) käigus määrati kindlaks 62 soontaime esinemine, millest 3 olid puhma, 41 rohttaime ning 18 puu/põõsa liiki. Enimlevinud liikideks olid harilik kerahein (*Dactylis glomerata*), harilik pihlakas (*Sorbus aucuparia*), harilik vaher (*Acer platanoides*), harilik võilill (*Taraxacum officinale*), harilik pohl (*Vaccinium vitis-idaea*).

Võidu parkmetsa levinumateks samblaliikideks on harilik laanik (*Hylocomium splendens*), niidukäharik (*Rhytidiadelphus squarrosus*), mets-lehiksammal (*Plagiomnium cuspidatum*), harilik palusammal (*Pleurozium schreberi*) ja metsakäharik (*Rhytidiadelphus triquetrus*) (Pruel, 2015). Samblike kohta uuringuid teostatud ei ole.

Mükoloogia-alaseid uuringuid ei ole parkmetsas läbi viidud. Botaanik Tõnu Ploompuu suulise info kohaselt on põline seenestik kübarseente osas kadunud ning asendunud mitmekesise, kuid vähem tuntud seeneliikidega.

2.6.2 Tallinna rohealade linnustiku-uuring

2006. aastal uuriti Tallinna rohealade linnustiku-uuringu raames ka Ravila puiestiku linnustikku. Uuringu läbiviijateks oli Tallinna Linnaplaneerimise Ameti tellimusel MTÜ Tallinna Linnuklubi. Uuringutest võttis osa klubi 7 linnuhuvilist.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), rohevint (*Carduelis chloris*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), mustpea-põõsalind (*Sylvia atricapilla*), musträstas (*Turdus merula*), hallrästas (*Turdus pilaris*), punarind (*Erithacus rubecula*), metskiur (*Anthus trivialis*), hallvares (*Corvus corone*), rasvatihane (*Parus major*), hallkärbsenäpp (*Muscicapa striata*), must-kärbsenäpp (*Ficedula hypoleuca*). Tõenäoline pesitseja on ka kaelus-turteltuvi (*Streptopelia decaocto*).

Kaitsealustest liikidest esineb toitekülalisena kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kat).

MTÜ Tallinna Linnuklubi uuringuaruande kohaselt on vajalik linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks:

1. Tuleb tagada roheala pindala säilimine ja roheala killustamise vältimine, s.t. tuleb vältida seniste asumite laiendamist ning uute ehitamine praeguse roheala sisse;
2. Vajalik on suhteliselt vähese alusmetsa (põõsarinde) säilitamine, see aitaks rikastada sealset haudelinnustiku liigilist koosseisu;
3. Pesakastide paigaldamine;
4. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada;
5. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.

2.6.3 Tallinna fauna aastatest 1980-2010

Võidu parkmetsas ei ole faunat puudutavaid uuringuid läbi viidud. Andmed antud piirkonna loomastiku kohta põhinevad üksikutel juhuvaatlustel, mistõttu saab teha järeldusi eelkõige nende esinemise kohta, mitte aga usaldusväärseid andmeid arvukuse või seisundi muutuste kohta.

Nõmmel võib kohata imetajatest oravaid (*Sciurus vulgaris*), siile (*Erinaceus europaeus*), rändrotte (*Rattus norvegicus*), jutt-selghiiri (*Apodemus agrarius*), koduhiiri (*Mus musculus*), kaelushiiri (*Apodemus flavicollis*), harilike leethiiri (*Myodes glareolus*), karihiirlaseid

Võidu parkmets

(*Soricidae*) ning üha rohkem ka metsnugiseid (*Martes martes*). Kuna Valdeku parkmets piirneb lõuna osas Pääsküla rabaga, siis on suur tõenäosus, et seda roheala külastavad ka metskitsed (*Capreolus capreolus*), põdrad (*Alces alces*) ja halljänessed (*Lepus europaeus*). Roomajatest võib Võidu parkmetsas kohata arusisaliku (*Lacerta vivipara*). (Uustal, 2011)

Evolutsioonilise ökoloogia töörühma doktorandi ning nahkhiirte uurimisega tegeleva Rauno Kalda informatsiooni kohaselt on Võidu parkmetsas nahkhiirte kohaliku populatsiooni ei esine, ala on vaid osa suuremast elupaigast. Võidu parkmetsa piirkonnas võib kohata põhjannahkiirt (*Eptesicus nilssonii*) (II kat), ning pruun-suurkõrva (*Plecotus auritus*) (II kat).

2.6.4 Ökosüsteemiteenuste hindamine

2018. aastal viidi Tallinna Ülikooli keskkonnakorralduse magistriõppe tudengite poolt läbi Võidu parkmetsa ökosüsteemiteenuste määramine ning hindamine. Uurimustöö raames määrati CICES klassifikatsiooni alusel Võidu puiestiku ökosüsteemiteenused ning leiti neist nelja ökosüsteemiteenuse rahaline väärtus.

Võidu parkmetsas kasvavate pohlade majanduslikuks väärtus leiti olevat 3520 eurot aastas, vee infiltreerumise ja puhastamise väärtus 1283 eurot aastas ning süsiniku sidumise väärtus 4164 eurot aastas. Lisaks viidi Nõmme elanike hulgas läbi küsitlus, mille käigus määrati kindlaks nende maksevalmidus, juhul kui parkmetsa territooriumile soovitakse rajada hoopis toidupoodi. Uuring näitas, et elanikud olid aastas valmis maksma 5,7 eurot inimese kohta, kokku 225 406 eurot. (Ainsalu, 2018)

2.6.5 Uurimisvajadus

Kuna Võidu parkmetsas samblike ja selgrootute uuringuid teostatud ei ole, siis on oluline tuvastada kaitsealal potentsiaalselt kasvavad ja elavad kaitsealused liigid. Uuringud on olulised parandamiseks parkmetsas läbiviidava hoolduse kvaliteeti ja muutmaks seda kaitsealuste liikidele sobivamaks. Koostatavad uuringud on III prioriteedi tööd, teostajaks Keskkonnaamet. Uuringute läbiviijana võib kaaluda Tallinna Ülikooli bioloogia tudengeid, kes võiks neid uuringuid teha oma bakalaureuse- või magistr töö raames.

Samuti võiks erinevate meetmete, nagu näiteks võsa raiumise tulemuslikkuse või komposti metsa allatoomise mõju kohta võiks rajada püsiseire alad. Lihtsamaid vaatlusi saaksid läbi viia kohalikud kooliõpilased või ka Nõmme Loodusmaja keskkonnahariduse projektides osalejad. Teaduslikumaid vaatlusi saaks läbi viia Tallinna Ülikooli tudengid, kellele pakuks alustaimestiku ja mullastiku vaatluste läbiviimine tänulikku materjali bakalaureuse- ja magistr töödeks või ELU (Erialasid Lõimivateks Uuringud) projektideks <https://elu.tlu.ee/>.

3 VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

3.1 Roheline võrgustik

Tallinna rohevõrgustik koosneb radiaalsetest, linna keskusest äärealade poole suunduvatest rohelistest aladest ning neid meridiaanselt läbivatest rohelistest koridoridest. (Levald & Pukkonen, 2008)

Võidu parkmets kuulub Tallinna II rohelise radiaali koosseisu, mis kulgeb kesklinna Lembitu pargist Tiigiveski parki, sealt edasi Siselinna kalmistu kaudu Ülemiste järve loodekalda metsadesse. Ökoloogiliselt on antud pargis väärtuslikumad just Ülemiste järve männikud ning Siselinna kalmistu segapuistud. Rohelise radiaali säilimiseks ning terviklikkuse tagamiseks on vajalik rohealade seisundi säilitamine, sealhulgas tuleb vajadusel rajada uusi rohekoridore. (Levald & Pukkonen, 2008)

Võidu parkmetsa olulisus antud radiaali seisukohast seisneb piirkonna ökoloogiliste väärtuste säilitamises, kohalike elanike elutingimuste parandamises ning mitmekülgsete rekreatsioonivõimaluste pakkumises. Lisaks aitab ala tõsta piirkonna maastikuarhitektuurilist kvaliteeti ning on oluline suure osakaaluga pargilaadse maastiku kujundamiseks. Sealjuures tuleb silmas pidada aga ala madalat koormustaluvust ning tagada külastajatele turvaline ligipääs. (Levald & Pukkonen, 2008)

3.2 Rekreatsiooniala

Tallinna ametliku veebikaardi kohaselt asub Võidu parkmetsa territooriumil kaks avalikku mänguväljakut. Üks neist asub Lootuse puiestikul ning selle koosseisu kuulub 10x10m liivaala, liumägi, ronila, 2-kohaline kiigekonstruksioon, 2 tasakaalupoomi ja prügikast. Teise mänguväljaku koosseisu kuulub 10x10m liivaala, liumägi, ronila, 2-kohaline kiigekonstruksioon, pink, prügikast (joonis 3 ja 4).

Joonis 3. Lootuse puiestikus (P. Kerese tn 18 vastas) asuv mänguväljak. (J. Õunpuu)

Joonis 4. Võidu parkmets, Võidu puiestikus (Kagu 10 vastas) asuv mänguväljak (J. Õunpuu)

3.3 Pargiruum

Võidu parkmets on loodusilmeline vabakujunduslik ala, mis koosneb suletud ja poolavatud aladest (joonis 5 ja 6). Kiire võsastumise tõttu on aga oluline säilitada avatud alade olemasolu, et säilitada parkmetsa eriilmelisuus ning mitmekesisus. Sealjuures ei tohi täielikult kaotada suletud alade olemasolu, sest need on olulised varje- ja pesitsuspaigad lindudele. Eelnevalt tulenevalt on otstarbekas säilitada põõsarindega alasid Vabaduse puiestee äärsel alal või kompaksete massiividena pargi keskosas. Äärealadel paiknevad põõsastikud pakuvad nii visuaalset, müra ja saaste vastast puhvrit parkmetsa ning seda ümbritsevate hoonete ja teede vahel.

Joonis 5. Lootuse puiestikus avatud ala. (T. Kaljurand)

Joonis 6. Lootuse puiestikus suletud (võsastunud) ala. (T. Kaljurand)

Topograafilises plaanis on Võidu pargi maastik keskelt madalam ning äärtel kõrgem ning see tekitab õdusa atmosfääri ning liikluse müra pääseb vähem pargi keskele alale.

Paljudele puudele on Võidu metsas kinnitatud lindude pesakaste, lisaks ilmestavad metsa mitmed skulpturaalsed kahe- ja kolmeharulised männid ning

3.4 Rajatised ja väikevormid

Võidu parkmetsa territooriumil paikneb kaks pinki, kolm prügikasti ning kaks mänguväljakut. Oluline on hoida rajatised ja inventaar korras aastaringselt, sealhulgas puhtana. Kahjustused, mis on inimesele ohtlikud ja takistavad rajatiste kahjustamist, tuleb likvideerida koheselt.

Alal esinevad jalgteed ja –rajad on peamiselt pinnaseteed, kuid esineb ka paekivisõelmetega kaetud radasid. Võidu parkmetsas saavad kergliiklusteed eriti palju kasutust mänguväljakute ümbruses. Teid tuleb vastavalt vajadusele hooldada ning parandada. Sealjuures on oluline, et hooldus oleks järjepidav ning toimuks aastaringselt, sest vaid nii on park pidevalt kasutatav

Võidu parkmets

ning meeldiv ajaviitmise paik. Lisaks on hästi hooldatud kergliiklusteed olulised pargi alusmetsa liigse tallamise ärahoidmiseks.

Männiku staadioni äärsel ala on palju isetekkelisi kergliiklusteid, mis kokkuvõttes suurendavad alusmetsa tallamist – nende asemel tuleks eelistada vähem, aga konkreetsemaid teeradu.

Tallamiskoormust saab vähendada ka läbimõeldud teedevõrgustiku ja teiste rajatiste planeerimisega. Pingid ja muud tuleb rajatised planeerida pigem kergliiklusteede lähedusse kui pargimassiivi keskele. Nii välditakse eraldatud nurkade tekkimist, kus võib toimuda taunitavaid tegevusi (lõkke tegemist, prügistamist), mis kokkuvõttes vähendavad ka inimeste turvalisust rohealal.

Esteetikast ja ka funktsionaalsusest lähtuvalt tuleb prügikaste juurde lisades või välja vahetades võtta aluseks nende kasutusmugavus, vandaalikindlus ja esteetiline sobivus parkmetsa keskkonda.

3.5 Elustik

Olemasoleva infole tuginedes ei esine Võidu parkmetsas kaitsealuseid või haruldasi taime- ega loomaliike. Lisaks ei esine alal kaitset vajavaid põlispuuid. Toitekülalisena võib alal esineda II kaitsekategooriasse kuuluv kanakull ning III kaitsekategooriasse kuuluv raudkull (MTÜ Tallinna Linnuklubi, 2006). Lisaks ala külastada kaks kaitsealust nahkhiireliiki: põhja-nahkhiir (II kat) ja pruun-suurkõrv (II kat). (suuline info).

Võidu parkmets asub elamurajooni vahetus läheduses ning seetõttu on alal tendentsiks, et kasvama asuvad eraaedadest pärit dekoratiivsed, kuid invasiivsed taimeliigid. Näiteks Prii tänava poolses küljes on koduaedadest metsa kolinud läikiv hõbepuu, vaarikas, kibuvits, enelas, läikiv tuhkpuu.

Probleemiks on ka naabruskonna inimesed, kes toovad koduaedadest komposti parkmetsa territooriumile. Selline teguviis põhjustab männimetsa looduslikult huumusevaese ning liivase pinnase rikastumist toitainetega, mis toob kaasa uute liikide ilmumise alustaimestikku, võsa kiire pealetungi ning loodusliku ilmega koosluse teisenemise.

Männiku staadionist Lääne poole jääval alal on tekkinud lagendik, kus valdavaks pinnakatteks on lehtpuunoorendik. Sellel alal on lageduse tõttu ka Vabaduse Puiestee müra palju kuulda. Metsauenduses tuleks seal soodustada noorte mändide kasvu - et tekiks taas kõrgete mändidega puistu.

Võidu parkmetsa kaitse-eesmärgid on välja toodud lisas 2.

4 KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Hoolduskavaga kavandatakse nii hooldustööd kui ka pargi arendamiseks ja kaitse korraldamiseks vajalikud tegevused. Võidu parkmetsa hooldamisel peab silmas pidama, et põhiväärtuseks on pargi looduslik stabiilne seisukord. (Talvi, 2012)

Kui hooldustöödel selgub, et hooldusalal esineb kaitsealuseid liike, siis tuleb sellest teada anda Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni looduskaitsebioloogile, kes aitab otsustada, millistel tingimustel on hooldustööde jätkamine võimalik.

Hooldusel tuleb lähtuda Tallinna haljastute hoolduse nõuetest (RT IV, 16.04.2013, 31).

Parkmetsa hoolduse eest vastutab Nõmme Linnaosavalitsus.

Parkmetsa hoolduskava juurde kuuluv tegevuskava on välja toodud lisas 3 ning ruumiandmebaas lisas 4 ja 5

4.1 Puistu hooldus

Raied on pargis vajalikud puistu üldseisundi (sanitaarraie) ja kasvutingimuste parandamiseks (hooldusraie) ning pargiruumi kompositsiooni, sealhulgas avatud-suletud alade vahekorra säilitamiseks (kujundusraie).

Sanitaarraie hõlmab endast kuivanud ja kuivavate, haigete ning murdumisohtlike puude langetamist.

Kuivanud puud tuleb teede ja radade äärest puu kõrguse (ca 20m) ulatuses eemaldada, puude jalalt langetamine on keelatud. Mujale võivad kuivanud puud alles jääda kui elustikupuud. Sealjuures on oluline kindlaks teha, ega kuivamist pole põhjustanud mõni haigus, näiteks juuremädanik. Tegemist on I prioriteedi tööga ehk sanitaarraiet tuleb teostada ühena esimestest hooldustöödest.

Eelnevale lisaks on oluline teostada enimkaidavate teede ja radade äärsetel aladel (mõlemalt poolt 3m ulatuses) ning mänguväljakute ümbruses regulaarselt okste lõikustöid. Kuivanud okste eemaldamisega tuleb tegeleda ka Prii tänavalt Männiku staadionile viival asfaltkattega teel äärtes. Tegemist on II prioriteedi tööga.

Raieid võib parkmetsas teostada vaid arboristi (tasemed 4 ja 5) kvalifikatsiooniga isik (Kutsekoda, 2018).

Zhai kaasautoritega (2018) jõudsid järeldusele, et pargiteed, mis on vähemalt 3 m laiad ja ühendavad kindlaid punkte leiavad küllastajate poolt kõige enam kasutamist. Selliste teede äärde tuleks paigutada ka pargiinventari ja infotahvlid, parandaks sotsialiseerumist ja suhtlemist. Samas on inimesi, kellele meeldib käia mööda kitsaid jalgradu ja nautida privaatsust ja ka nende jaoks on vaja planeerida hooldatud jalgradu.

Kujundusraie käigus eemaldatakse pargiilmiseliselt alalt need isetekkelised puud ja põõsad, mis ei sobi olemasolevate kujunduselementidega ja/või varjavad vaateid. Kujundusraieks loetakse ka vaatekoridoride hõrendamist ja avamist, metsaserva ning lagendike-häilude piiritlemist ning puistu tiheduse muutmist esteetilistel eesmärkidel.

Puistuosadest läbiminevate teede ja radade koridoridest on soovitatav 3-5 m ulatuses võsa eemaldada. Teeäärte puhastamise laius oleneb tee või raja käidavusest, ennekõike tuleb puhastada spetsiaalselt rajatud teede ääri.

Kohtades, kus lehtpuu võsa on läinud nii tihedaks, et on hakanud tõrjuma kasvukohatüübile omast taimestikku, tuleb võsa eemaldada. Kui kasvukohatüübile iseloomulikku taimestikku pole võimalik enam päästa, tuleks võsa säilitada, sest see mitmekesistab lindude pesapaiku ja toidulauda.

Põõsastikke on otstarbekas säilitada massiividena ning selle paiknemiseks on sobilikud pargi äärealad. Eelneva tulemusena säilivad laululindude pesitsus- ja varjekohad. Lisaks summutab põõsastik autoteede lähedusega kaasnevat müra ning loob parkmetsas privaatsema atmosfääri.

Võsa lõikamisel tuleb jälgida, et ei kahjustataks alustaimestikku, samas aga ei tohi jätta püsti ca 20 cm tüükaid, mis on ohtlikud küllastajatele. Vajadusel tuleb võsalõikus viia läbi käsitsi. Likvideeritavast võsast on soovitatav teha hakkepuitu, mida saab kasutada näiteks sportlastele mõeldud harjutusväljakute katteks. Metsa alla seda vedelema jätta ei tohi. Tegemist on I prioriteedi tööga.

Võsa eemaldamisel pole olulised ainult töövahendid ja raie viis, vaid ka aeg, millal seda tehakse. Helströmi (2002) kohaselt on lehtpuude ja –põõsaste raieks parim aeg augustist septembrini (eriti sobiv päev olevat rahvatarkuse järgi kaduneljäpäev). Puud on sel ajal veel lehes ning hilissuvine raie nõrgestab enim nende kasvujõudu. Sealjuures on linnud selleks ajaks lõpetanud pesitsemise ning lõikus ei kujuta nende järglastele enam ohtu. Lisaks jäävad sügisel kasvanud, kuid veel puitumata võsud, talvekülmade meeleva ja need hävivad vastu talve ja suur hulk kasvuenergiat läheb kaotsi (Lepik, 2018; Tarang, 2011). Juure- ja kannuvõsusid

Võidu parkmets

ajavate liikide (näiteks paju, haab, lepp, saar) tõrjeks on vaja võsa eemaldada regulaarselt (vähemalt üle aasta). Vaid ühekordse võsalõikusega võib tekitada rohkem kahju kui kasu, sest nii intensiivistub noore võsa pealekasv (Mesipuu, 2011). Tülikate juure- ja kannuvõsude vähendamiseks on kasulik suuremaid puid aasta enne raiumist rõngastada, seetähendab eemaldada tüvelt koor 5-10 cm laiuse ribana. Eelnev põhjustab juurte suremist ja võsusi tekib vähem või ei tekigi (Hellström, 2002). Võsude taastekkimist piirab ka mõõdukas tallamine.

Raieid võib parkmetsas teostada vaid arboristi (tasemed 4 ja 5) kvalifikatsiooniga isik (Kutsestandardid).

Põõsad, mis Võidu parkmetsas hoolt vajavad, asuvad Lootuse puiestikus, Lootuse pst poolses servas pindalaga ca 75 m². Tegemist on II prioriteedi tööga.

Põõsaste hooldust tohib teha nooremaedniku (tase 3), aedniku (tase 4), meisteraedniku (tase 5), arboristi (tasemed 4 ja 5) või maastikuehitaja (tase 3, 4 ja 5) kvalifikatsiooniga isik (Kutsekoda, 2018).

4.2 Rohhtaimestiku hooldus

Kuna enamuse uuringualast moodustab parkmets, siis ei ole vajadust metsaaluse taimestiku (alustaimestik, alusmets) spetsiifiliseks hoolduseks. Hooldustööde käigus on vajalik niita vaid neid metsaaluseid piirkondi, mida tuleb hoida avatuna, näiteks mänguväljakud ja sportimisplatsid ning nende ümbrus.

Niidetavat ala Võidu parkmetsas on Tallinna haljastute infosüsteemi andmetel kokku ca 19675 m², mis jaguneb hooldusintensiivsuse kaheks tsooniks.

III astme hooldusintensiivsusega haljastud, pindalaga kokku ca 4640 m², paiknevad Lootuse (ca 1200 m²) ja Võidu (ca 2465 m²) puiestikes asuvate mänguväljakute ümbruses ning Vabaduse pst ääres (ca 975 m²). Muru hoitakse agrotehniliste võtetega parimas võimalikus seisundis. Hooldusabinõusid rakendatakse regulaarselt ja ennetavalt.

IV astme hooldusintensiivsusega haljastud, pindalaga kokku ca 15035 m², asuvad Lootuse puiestikus, välja arvatud mänguväljaku osa ja puiestiku servad, mis piirnevad tänavatega (ca 7875 m²) ning Võidu puiestikus Vabaduse pst ääres (ca 1020 m²) ja puiestiku läbivate ning ümbritsevate teede ja radade servades (ca 6140 m²). Alasid tuleks niita kaks korda aastas, kuna kasvukohatüübile omast alustaimestikku pole säilinud.

Tegemist on II prioriteedi töödega.

Niidetavate alade hooldust tohib teha nooremaedniku (tase 3), aedniku (tase 4), meisteraedniku (tase 5) või maastikuehitaja (tase 2, 3, 4 ja 5) kvalifikatsiooniga isik (Kutsekoda, 2018).

4.3 Külüstustaristu hooldus- ja rekonstrueerimistööd

Külüstustaristuks on Võidu parkmetsa läbivad teed ja rajad, kaks pinki, kolm prügikasti ja kaks mänguväljakut.

Teed ja rajad on pargis rajatud enamasti otse pinnasele, ja juba varem mainitud asfaltkattega tee Prii tänava ja Männiku staadioni vahel. Vastavalt vajadusele tuleb neid hooldada ja parandada. Tasub kaaluda läbi pargi mineva, praegu pinnasele rajatud, põhja-lõuna suunalise raja katmist sõelmetega. Teede ja radade hooldust tuleb läbi viia kogu aasta jooksul, et park oleks pidevalt kasutatav ja meeldivaks jalutuskohaks. Tegemist on I prioriteedi tööga.

Rajatiste, väikevormide ja inventari kahjustused, mis on inimestele ohtlikud ja/või ei võimalda rajatise kasutada, remonditakse kohe. Rajatised, väikevormid ja inventar värvitakse, pestakse, puhastatakse (sh grafitist) ja remonditakse vastavalt vajadusele. Tegemist on II prioriteedi tööga.

Esteetikast ja ka funktsionaalsusest lähtuvalt tuleb prügikaste juurde lisades või välja vahetades võtta aluseks nende kasutusmugavus, vandaalikindlus ja kindlasti ka väline ilme, et nad sobituksid parkmetsa keskkonda. Prügikaste tuleb tühjendada vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui kolme päeva tagant. Lisaks tuleb regulaarselt koristada pinkide ümbruses ning mujal metsa all vedelevat prügi. Tegemist on II prioriteedi tööga.

4.4 Pargi kaitse korraldamine

Tähistamine

Pargi väärtuste säilitamiseks ja kaitsmiseks ning pargi terviklikkuse tagamiseks ja hooldamiseks, on vaja tähistada kaitstava pargi piirid. Võidu parkmets on töö kirjutamise ajal tähistamata. Tähistamine tuleb paigaldada nii Võidu kui ka Lootuse puiestiku puhul kaitseala nurkadesse. Soovituslikud tähiste asukohad on ära toodud hoolduskavaga kaasas olevas ruumiandmebaasis (lisa 6). Pärast tähiste paigaldamist peab neid kord aastas kontrollima ning vajadusel need parandama või välja vahetama. Tähistamine tuleb kooskõlastada Keskkonnaametiga ja Nõmme Linnaosavalitsusega. Tegu on II prioriteedi tööga.

Tutvustamine

Inimesi tuleb informeerida, et ka nende tegemistest sõltub parkmetsa võsastumine. Keskkonnaameti poolt võiks kujundada lihtsa voldiku, mida jagada Nõmme elanikele, et

selgitada, mida võib ja mida ei või teha parkmetsades. Kindlasti vajab selgitust see, et metsa alla ei tohi viia kompostjätmeid. See on üks olulistest põhjustest, miks on muutunud alustaimestik varem tüüpilistes lagedates nõmmemetsades. T.-V. Anvelt (2007) magistritöö raames läbiviidud Tallinna nõmme- ja palumetsade taimkatteanalüüsi tulemustest selgus, et taimestik on asendunud inimhõlmele vastupidavamate salu- ja niidutaimedega. Metsaaluse rikastumine toitainetega tingib selle, et toitainete suhtes nõudlikumad liigid leiavad siin endale elupaiga, tõrjudes välja loodusliku koosluse liike. Sama info kantakse ka parkmetsa paigaldatavale tahvlile. Infotahvli tekst peab olema nii eesti- kui ka inglisekeelne. Sealjuures tuleb tekst kooskõlastada Tallinna Keskkonnaametiga ja Nõmme Linnaosavalitsusega. Kujunduses tuleb lähtuda teistest, lähedal asuvate, kaitsealade jaoks koostatud infotahvlitest. Pärast tahvli püstitamist tuleb seda kontrollida kord aastas ning lõhutud või muul moel kahjustatud tahvel tuleb võimalikult kiiresti asendada. Infotahvli võib asendada ka tahvlitega, millele on trükitud QR-kood, mille kaudu on võimalik minna parkmetsa tutvustavale veebilehele või on koodi sisse peidetud parkmetsa kaart ja info, mida soovitakse esitleda. Tegu on III prioriteedi tööga.

Parkmetsa ja seal oleva elustiku tutvustamiseks oleks üks odavaimaid lahendusi avastusradade loomine. Avastusradu saab kasutada nii keskkonnahariduse andmiseks kui ka vaba aja veetmiseks. Sarnaseid avastusradu on Eestis juba mitmeid. Näiteks ökosüsteemiteenuseid tutvustav rada Kadriorus, Palmse mõisapargi loodusrada, rada Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala jne. rohkem infot avastusradade kohta leiab veebilehelt <https://avastusrada.ee/et>. Avastusradad peaksid järgima olemasolevaid parkmetsa radu ja/või tänavaid, et mitte kahjustada alusmetsataimestikku liigse tallamise näol. Tegu on III prioriteedi tööga.

Van der Wal kaasautoritega (2014) uuringust selgus, et kui inimesi on informeeritud elurikkuse suurendamisega seotud korralduslikest muutustest alustaimestiku ja võsa säilitamiseks lindude mitmekesisuse parendamiseks, siis üle poolte küsitletutest olid nõus muutma oma arvamust maastiku eelistustest. Säilitada tuleks maastikuliselt erinevaid osi, säilitada mosaiiksust.

Tulemuslikkuse hindamine

Kaitsekorraldusperioodi keskel (soovitavalt viiendal või kuuendal aastal) ja viimasel aastal tuleb läbi viia pargi ülevaatus ning hinnata seni kehtinud kava rakendamise tulemuslikkust. Tulemuslikkuse hindamine on aluseks uue kava koostamisele. Tegu on I prioriteedi tööga. Korraldajaks on Keskkonnaamet.

Uue kava koostamine

Uue kava koostamisega alustatakse käesoleva kava kehtivusperioodi viimasel aastal. Kava koostamise raames hinnatakse kaitse tulemuslikkust ning seatakse eesmärgid järgmiseks kaitsekorraldusperioodiks. Tegu on I prioriteedi tööga. Korraldajaks on Keskkonnaamet.

Kasutatud kirjandus

- Ainsalu, K. (2018). *Võidu puiestiku ökosüsteemiteenuste määramine ja nende rahalise väärtuse arvutamine*. Tallinna Ülikool.
- Anvelt, T. V. (2007). *Kunagiste nõmme- ja palumetsade kasvukohatüübi linnametsade ja parkaedade taimkatte muutused Tallinnas Nõmmel*. Magistritöö, TLÜ Biologia õppetool. Asukoht TLÜ Loodus- ja terviseteaduste instituut.
- Digitark. (2012). *QR-kood – kellele ja milleks?* <https://digitark.ee/qr-kood-kellele-ja-milleks/> (09.05.2018)
- Eesti NSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeerium. (1967). *Kaitsealuste põlispuude hooldustööde või kaitse lõpetamise otsustamise metoodiline juhend*. Tartu.
- Envir. (2018). Looduse hüved ehk ökosüsteemiteenused. <https://www.envir.ee/et/looduse-huved-ehk-okosusteemiteenused> (09.05.2018)
- Helström, K. (2002). *Maastikuhoolduskavad ja maastikuhooldus*. Keskkonnaministeerium
- Kask, R. (2015) *Kohaliku omavalitsuse roll parkmetsade hooldamisel*. <https://ristokask.wordpress.com/2015/03/14/risto-kask-kohaliku-omavalitsuse-roll-parkmetsade-hooldamisel/> (16.04.2018)
- Kutsekoda (2018) *Kutsestandardid*. (24.04.2018)
- Lepik, S. (2018). *Mida teha kodukohas vohava võsaga?* Maa Elu. <https://maaelu.postimees.ee/4382995/mida-teha-kodukohas-vohava-vosaga> (09.05.2018)
- Levald, A., Pukkonen, E. (2008) *Tallinna rohealade teemaplaneeringu seletuskiri*. E-Konsult OÜ, Tallinn. <https://www.tallinn.ee/est/g6479s42710> (01.03.2018)
- Lõhmus, L. (1996) *Nikolai von Glehnist Nõmme linnani: Ülevaade Nõmme ajaloost*. Nõmme Linnaosa Valitsus, lk 182-183.
- Lõhmus, L. (2006) *Nõmme Ajalugu*. Koolibri, lk 94.
- Mesipuu, M. (2011). *Aru- ja soostunud niitude hoolduskava*. Keskkonnaamet. https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/public/PLK/Aru_ja_soostunud_niitude_hoolduskava_2012.pdf (09.05.2018)
- MTÜ Tallinna Linnuklubi. (2006). *Tallinna rohealade linnustik*. Tallinn.

Võidu parkmets

- Nutt, N., Paju, M. 2011. *Pargi hoolduskava koostamise juhend*. TTÜ Tartu Kõledž/Keskkonnaamet.
- Nõmme Sõna (1937) *Tänavate ja parkide ristseid ja ümberkorraldusi*. Nõmme Sõna, IV, 15.
- Ploompuu, T., Soekov, A. (1996). *Kaudsest inimõjust tingitud muutused linnametsade taimkattes Nõmmel*. In. *Inimõju Tallinna keskkonnale III* (117-126). Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Kirjastus, Tallinn.
- Pruel, A. (2015). *Antropogeenne suktessioon palu- ja nõmmemetsades Nõmmel*. Bakalaureusetöö, TLÜ Bioloogia õppetool. Asukoht TLÜ Loodus- ja terviseteaduste instituut.
- SEIT. (2018). *Säästva arengu sõnaseletusi*. http://www.seit.ee/sass/?ID=1&L_ID=619 (09.05.2018)
- Seitsmesed (2017). Nõmme õpilased valmistasid lindudele 90 pesakast. <http://uudised.tv3.ee/eesti/uudis/2017/04/19/nomme-opilased-valmistasid-lindudele-90-pesakasti/> (23.04.2018)
- Zhai, Y., Baran, P. K., Wu, C. (2018). *Can trail spatial attributes predict trail use level in urban forest park? An examination integrating GPS data and space syntax theory*. Urban Forestry & Urban Greening 29, 171–182.
- Talvi, M. (2012). *Arbi järve ümbruse parkmetsa hoolduskava aastateks 2013-2022*. Elva.
- Tarang, L. (2011). *Rahvatarkusi puiduvarumisest*. <http://www.rm.k.ee/metsa-majandamine/parandkultuur/lisalugemist/rahvatarkusi-puiduvarumisest> (09.05.2018)
- Tuul, K. (2006). *Linnahaljastus. Avalike alade kujundamise ja ehitamise käsiraamat*. Atlex.
- Uustal, M. (2011). *Andmeid Tallinna faunast aastatest 1980–2010*. Säästva Eesti Instituudi väljaanne, 17.
- Van der Wal, R., Miller, M., Irvine, J., Fiorini, S., Amar, A., Yearley, S., Dandy, N. (2014). *The influence of information provision on people's landscape preferences: A case study on understorey vegetation of deer-browsed woodlands*. Landscape and Urban Planning 124, 129–139.
- Vastus arupärimisele „Olukorrast Nõmme parkmetsades.“ (08.03.2017) Tallinna Linnavalitsus

Võidu parkmets

RT IV, 16.04.2013, 31. Tallinna Linnavalitsuse 04.04.2012. a määrus nr 13 „Tallinna haljastute hoolduse nõuded“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/416042013031> (08.04.2018)

KO 2005, 104, 1999. Tallinna Linnavolikogu 03.03.2005. a määrus nr 17. Tallinna haljastuse arengukava kinnitamine. <https://www.riigiteataja.ee/akt/869823> (08.04.2018)

Lisa 1. Kaitsealuste parkide, aboreetumite ja puistute kaitse eeskiri

Vastu võetud 03.03.2006 nr 64

Määrus kehtestatakse lähtudes «[Looduskaitseaduse](#)» § 10 lõikest 1, § 11 lõike 1 punktist 2 ja § 12 lõikest 1.

§ 1. Üldsätted

(1) Määrus käsitleb maastikukaitseala eritüübina kaitse alla võetud parkide, arboreetumite ja puistute (edaspidi *park*) kaitset ja kasutamist.

(2) Pargi kaitse-eesmärk on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega.

(2¹) Natura 2000 võrgustiku alale jääva pargi või pargi osa kaitse-eesmärk on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eesmärgile pargi kaitse alla võtmise või piiri määramise otsuses sätestatud elupaigatüübi või liigi kaitse, mis tuleneb nõukogu direktiivist 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25).

(3) Pargis kehtivad «Looduskaitseaduses» sätestatud piirangud käesolevas määruses sätestatud erisustega.

(4) Pargi maa- ja veeala on piiranguvöönd, mille välispiir on määratud vastava õigusaktiga.

§ 2. Pargi valitseja

Pargi valitseja on Keskkonnaamet.

§ 3. Liikumine pargis

(1) Liikumine eramaal toimub vastavalt «Asjaõigusseaduses» ja «Looduskaitseaduses» sätestatule.

(2) Park on avalikuks kasutamiseks ning valdajal ei ole õigust keelata pargi maa-alal erateede ja radade avalikku kasutamist päikesetõusust päikeseloojanguni. Õuemaal viibimine on lubatud valdaja loal.

(3) Jalgrattaga sõitmine on lubatud selleks määratud teedel ja radadel. Sõidukiga sõitmine on lubatud selleks määratud teedel ja sõiduki parkimine on lubatud parklates. Maastikusõidukiga sõitmine on lubatud pargi valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine pargi valitseja nõusolekuta on lubatud hooldus-, järelevalve- ja päästetöödel, samuti liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel.

(4) Pargi veekogudel on lubatud sõita mootorita ujuvvahendiga. Veemootorsõidukiga sõitmine on lubatud pargi valitseja nõusolekul ning järelevalve- ja päästetöödel.

§ 4. Telkimine ja lõkke tegemine

Telkimine ja lõkke tegemine on pargis lubatud ainult pargi valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohtades. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud valdaja loal.

§ 5. Rahvaürituste korraldamine

Pargis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata ja pargi valitseja poolt tähistamata kohtades. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata ja pargi valitseja poolt tähistamata kohtades on lubatud üksnes pargi valitseja nõusolekul.

§ 6. Jahipidamine ja kalapüük

Pargis on lubatud kalapüük ja jahipidamine vastavalt «Kalapüügiseadusele» ja «Jahiseadusele».

§ 7. Tegevus pargis

(1) Pargi ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks on pargis vajalikud tööd nagu niitmine ning puu- ja põõsarinde kujundamine.

(2) Pargi valitseja nõusolekuta on pargis keelatud:

- 1) puuvõrade või põõsaste kujundamine ja puittaimestiku raie;
- 2) ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine;
- 3) projekteerimistingimuste andmine;
- 4) detail- ja üldplaneeringu kehtestamine;
- 5) nõusoleku andmine väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 6) ehitusloa andmine;
- 7) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine;
- 8) katastriüksuse kõlvikute piiride ja sihtotstarbe muutmine;
- 9) maakorralduskava koostamine ja maakorraldustoimingute teostamine;
- 10) metsamajandamiskava väljastamine ja metsateatise kinnitamine;

- 11) puhtpuistute kujundamine;
- 12) uuendusraie;
- 13) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- 14) uue maaparandussüsteemi rajamine.

(3) Pargis on keelatud maavara kaevandamine.

§ 8. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Pargi valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt pargi valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada pargi kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Pargi valitseja võib käesoleva määruse kohaselt pargi valitseja nõusolekut vajavate tegevuste kooskõlastamisel seada kirjalikult tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta pargi kaitse-eesmärgi saavutamist ega pargi kui ühtse terviku seisundit.

(3) Kui tegevust ei ole pargi valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud pargi valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta pargi kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(4) Keskkonnaministeriumil või Keskkonnaametil on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata pargi kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada pargi kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

§ 9. Üksikobjekti ja muinsuskaitseobjekti kaitse

(1) Parki jääva kaitstava looduse üksikobjekti kaitset korraldatakse «Looduskaitse seaduse» § 68 lõike 2 kohase kaitse-eeskirja alusel.

(2) Parki jääva muinsuskaitseobjekti kaitset korraldatakse «Muinsuskaitse seaduses» sätestatud korras.

Lisa 2. Võidu parkmetsa kaitseväärtuste tabel

Kaitseväärtus	Pikaajaline kaitse-eesmärk	Ohustavad tegurid	Meetmed	Hoolduskava perioodi eesmärgid
TALLINNA LINNA ROHELINE VÕRGUSTIK				
Parkmetsad kui linnaosa tähtsusega haljasalad	Toimivasse ülelinnalisse rohevõrgustikku kuuluvad ning linnaosa kesksed mitmekesiste kasvukohtadega ja liigirikkad looduslikud parkmetsad säilivad samas seisundis.	* Liigse tallamiskoormuse tõttu kaob või väheneb nõmme- ja palumetsadele omaste kasvukohatüüpide taimestik. * Liigse puistu ja rohustu hooldamisega ning põõsastiku raiega kaovad lindudele sobivad pesitsuspaigad. * Ebasobivate hooldusvõtete kasutamine või hooldamata jätmine põhjustab parkmetsade kinnikasvamise ja/või nõmme- ja palumetsadele omaste kasvukohatüüpide taimestiku kadumise	* Teede ja radade läbimõeldud paigutus ja kõrgetasemeline hooldatus võimaldab minimeerida tallamiskoormust. * Õigete hooldusvõtete kasutamine ning pidev hooldus tagab parkmetsade seisundi säilimise ning selle paranemise	* Alade sobiva hooldamisega tagatakse mitmekesisus ning esteetilisus. * Planeerimis- ja arendustegevused nii kaitsealadel kui nende kontaktvööndis arvestavad alade väärtustega ning säilitab kaitsealade terviklikkus ja toimivus. * Uuringud on läbiviidud ning nende alusel teostatakse kaitset soosivat hooldust. * Tallamiskoormus on minimeeritud ja sobiva hoolduse ning kasutuskorraldusega reguleeritud * Parkmetsi hooldatakse lähtuvalt nõmme- ja palumetsadele omaste kasvukohatüüpide taimestiku heaolust.
Parkmetsad kui liigirikkad ja mitmekesiste kasvukohtadega haljasalad				
REKREATSIOONIALA				
Parkmetsad kui kohalike elanike rekreatsioonialad	Linnaosa elanikke ja väljastpoolt tulevaid külastajaid teenindavad mugavad ja esteetilised puhke- ning rekreatsioonialad.	* Parkmetsadesse ehitatakse väärtusi kahjustavaid rajatise seoses spordiraja või puhkevõimaluste arendamisega. * Mänguväljakute paigutamisel ei arvestata parkmetsade väärtustega ning muudetakse keskkond väheväärtuslikumaks. * Parkmetsade külastustaristu ja inventari ebapiisav hooldamine põhjustab selle lagunemise ning külastajatele kasutuskõlbmatuks muutumise.	* Kaitsealade ja nendega külgnevaid alasid puudutavad planeeringud ja projektid tuleb kooskõlastada pargi valitsejaga (Keskkonnaametiga). * Parkmetsade külastustaristut hooldatakse pidevalt kogu aasta jooksul, pargiinventari (valgustid, pingid, prügikastid jms) hooldatakse ja/või vahetatakse vajadusel välja järjepidevalt. * Mängu- ja sportimisvahendite hooldusel kasutatakse hooldusraamatuid.	Parkmetsade külastustaristu (teed, puhkekohad) on pidevalt hooldatud ja inimestele on loodud meeldiv puhke- ja sportimiskeskkond.
Parkmetsad kui ülelinnalise tähtsusega rekreatsioonialad				
PARGIRUUM				
Rajatised ja väikevormid	Kasutatavad rajatised ja väikevormid sobivad parkmetsade üldise kujunduslahendusega ja kaitse-eesmärkidega. Väikevormid on pidevalt hooldatud.	* Hooldamatuse tõttu muutuvad väikevormid ja rajatised kasutajatele ohtlikuks. * Väikevormide uuendamisel ja rekonstrueerimise eelselt ei ole välja töötatud ühtset kujunduskonptsiooni, mistõttu lisatavad objektid ei sobi kujunduslikult parkmetsa keskkonnaga.	* Väikevormid ja rajatised on pidevalt hooldatud. * Toimub nende järjepidev vajaduspõhine väljavahetamine	* Parkmetsade väikevormid (pingid, valgustid jne) on pidevalt hooldatud ning järjepidevalt toimub amortiseerunud vormide väljavahetamine ja/või rekonstrueerimine. * Parkmetsade teed ja rajad on regulaarselt hooldatud
ELUSTIK				
Nõmme- ja palumetsadele omased kasvukohatüüpid	Nõmme- ja palumetsadele omased kasvukohatüüpid on samas või paremas seisundis	* Liigse tallamiskoormuse tõttu kaob või väheneb nõmme- ja palumetsadele omaste kasvukohatüüpide taimestik. * Ebasobivate hooldusvõtete kasutamine või hooldamata jätmine põhjustab parkmetsade ja/või nõmme- ja palumetsadele omaste kasvukohatüüpide koosluste kadumise * Biojätmete ladestamise jätkamine parkmetsas põhjustab nõmme- ja palumetsadele omaste kasvukohatüüpide koosluste kadumise	* Õigete hooldusvõtete kasutamine ning pidev hooldus tagab nõmme- ja palumetsadele omased kasvukohatüüpide seisundi säilimise ning selle paranemise * Biojätmete ladestamise lõpetamine parkmetsas tagab nõmme- ja palumetsadele omased kasvukohatüüpide seisundi säilimise ning selle paranemise	Nõmme- ja palumetsadele omased kasvukohatüüpide kaitse ja tutvustamise vahel on saavutatud optimaalne tasakaal

Lisa 3. Tegevuskava

Tegevuskava tabelisse on koondatud tööd, mis on täitmiseks hoolduskavaga ettenähtud perioodi jooksul.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse (RT I, 28.06.2013, 17):

I prioriteet, hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; hoolduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;

II prioriteet, vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;

III prioriteet, soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabelis kasutatud lühendid ja nende tähendus:

KA – Keskkonnaamet

NLOV – Nõmme Linnaosavalitsus

Lisa 3a. Võidu parkmetsa tegevuskava

Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Kogus	Ühik	Korraldaja	Prioriteet	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inventuurid, seired, uuringud															
Samblike uuringud	Uuring	1	tk	KA	III		x	x							
Selgrootute uuringud	Uuring	1	tk	KA	III		x	x							
Hooldus, taastamine ja ohjamine															
Sanitaarraie	Hooldustöö	1	obj	NLOV	I	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Võsaraie	Taastustöö	1	obj	NLOV	I		x		x		x		x		x
Kuivanud okste eemaldamine pargiteede ääres kasvavate puudelt	Hooldustöö	1	obj	NLOV	II		x				x				x
Niidetavate alade hooldus	Hooldustöö	19675	m ²	NLOV	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Põõsaste hooldus	Hooldustöö	75	m ²	NLOV	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Teede ja radade hooldus	Hooldustöö	1	obj	NLOV	I	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Prügi koristus	Hooldustöö	1	obj	NLOV	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pargis oleva inventari hooldus	Hooldustöö	1	obj	NLOV	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kaitseala tutvustamine ja tähistamine															
Tähistamine	Tähistamine	12	tk	KA/NLOV	II		x								
Tutvustamine – Infotahvel/QR-kood	Tutvustamine	2	tk	KA/NLOV	III		x								
Tutvustamine – Avastusrada	Tutvustamine	n+1	tk	KA/NLOV/ kolmas osapool	III	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kavad, eeskirjad															
Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse vahehindamine	Tegevuskava	1	tk	KA	I					x					
Kaitse korralduskava uuendamine	Tegevuskava	1	tk	KA	I										x

Lisa 4. Võidu parkmetsa prooviruutudel määratud liikide nimekiri rinnete kaupa (Pruel, 2015)

Ladinakeelne nimetus	Eestikeelne nimetus
Puurinne	
<i>Pinus sylvestris</i>	Harilik mänd
Põsarinne	
<i>Corylus avellana</i>	Harilik sarapuu
<i>Cotoneaster lucidus</i>	Läikiv Tuhkpuu
<i>Crataegus monogyna</i>	Üheemakane viirpuu
<i>Euonymus europaeus</i>	Harilik kikkapuu
<i>Grossularia reclinata</i>	Euroopa karusmari
<i>Malus domestica</i>	Aedõunapuu
<i>Padus avium</i>	Harilik toomingas
<i>Rosa subcanina</i>	Kutsik-kibuvits
<i>Rubus idaeus</i>	Harilik Vaarikas
<i>Sorbus aucuparia</i>	Harilik pihlakas
<i>Symphoricarpos albus</i>	Harilik lumimari
<i>Viburnum opulus</i>	Harilik lodjapuu
Puhma- ja rohurinne	
<i>Acer platanoides</i>	Harilik vaher
<i>Achillea millefolium</i>	Harilik raudrohi
<i>Agrostis capillaris</i>	Harilik kastehein
<i>Anthyllis vulneraria</i>	Harilik koldrohi
<i>Betula pendula</i>	Arukask
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	Metskastik
<i>Calluna vulgaris</i>	Kanarbik
<i>Carex digitata</i>	Sõrmtarn
<i>Convallaria majalis</i>	Harilik maikelluke
<i>Cotoneaster lucidus</i>	Läikiv tuhkpuu
<i>Dactylis glomerata</i>	Harilik kerahein
<i>Dryopteris carthusiana</i>	Ohtene sõnajalg
<i>Epilobium angustifolium</i>	Ahtalehine põdrakanep
<i>Festuca ovina</i>	Lamba-aruhein

Võidu parkmets

<i>Festuca pratensis</i>	Harilik aruhein
<i>Festuca rubra</i>	Punane aruhein
<i>Fragaria vesca</i>	Metsmaasikas
<i>Galium album</i>	Valge madar
<i>Galium boreale</i>	Värvmadar
<i>Geum urbanum</i>	Maamõõl
<i>Grossularia reclinata</i>	Euroopa karusmari
<i>Hepatica nobilis</i>	Harilik sinilill
<i>Hieracium umbellatum</i>	Sarik-hunditubakas
<i>Lathyrus pratensis</i>	Aas-seahernes
<i>Leontodon hispidus</i>	Kare seanupp
<i>Lotus corniculatus</i>	Harilik nõiahammas
<i>Malus domestica</i>	Aedõunapuu
<i>Mycelis muralis</i>	Harilik jänesesalat
<i>Padus avium</i>	Harilik toomingas
<i>Pilosella officinarum</i>	Harilik karutubakas
<i>Pinus sylvestris</i>	Harilik mänd
<i>Plantago major</i>	Suur teeleht
<i>Poa angustifolia</i>	Ahtalehine nurmikas
<i>Poa annua</i>	Murunurmikas
<i>Poa compressa</i>	Lapik nurmikas
<i>Poa palustris</i>	Soonurmikas
<i>Poa pratensis</i>	Aasnurmikas
<i>Prunus domestica</i>	Harilik ploomipuu
<i>Pyrola media</i>	Keskmine uibuleht
<i>Quercus robur</i>	Harilik tamm
<i>Rosa vosagiaca</i>	Harilik kibuvits
<i>Rubus caesius</i>	Põldmurakas
<i>Rubus idaeus</i>	Harilik vaarikas
<i>Salix caprea</i>	Raagremmelgas
<i>Sorbus aucuparia</i>	Harilik pihlakas
<i>Symphoricarpos albus</i>	Harilik lumimari
<i>Taraxacum officinale (coll.)</i>	Harilik võilill
<i>Trientalis europaea</i>	Harilik laanelill

Võidu parkmets

<i>Trifolium pratense</i>	Aasristik
<i>Trifolium repens</i>	Valge ristik
<i>Ulmus glabra</i>	Harilik jalakas
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Harilik mustikas
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Harilik pohl
<i>Valeriana officinalis</i>	Harilik palderjan
<i>Veronica chamaedrys</i>	Külmamailane
<i>Veronica officinalis</i>	Harilik mailane
<i>Galium album</i>	Valge madar
<i>Galium boreale</i>	Värvmadar
<i>Geum urbanum</i>	Maamõõl
<i>Grossularia reclinata</i>	Euroopa karusmari
<i>Hepatica nobilis</i>	Harilik sinilill
<i>Hieracium umbellatum</i>	Sarik-hunditubakas
<i>Lathyrus pratensis</i>	Aas-seahernes
<i>Leontodon hispidus</i>	Kare seanupp
<i>Lotus corniculatus</i>	Harilik nõiahammas
<i>Malus domestica</i>	Aedõunapuu
<i>Mycelis muralis</i>	Harilik jänesesalat
<i>Padus avium</i>	Harilik toomingas
<i>Pilosella officinarum</i>	Harilik karutubakas
<i>Pinus sylvestris</i>	Harilik mänd
<i>Plantago major</i>	Suur teeleht
<i>Poa angustifolia</i>	Ahtalehine nurmikas
<i>Poa annua</i>	Murunurmikas
<i>Poa compressa</i>	Lapik nurmikas
<i>Poa palustris</i>	Soonurmikas
<i>Poa pratensis</i>	Aasnurmikas
<i>Prunus domestica</i>	Harilik ploompüü
<i>Pyrola media</i>	Keskmine uibuleht
<i>Quercus robur</i>	Harilik tamm
<i>Rosa vosagiaca</i>	Harilik kibuvits
<i>Rubus caesius</i>	Põldmurakas
<i>Rubus idaeus</i>	Harilik vaarikas

Võidu parkmets

<i>Salix caprea</i>	Raagremmelgas
<i>Sorbus aucuparia</i>	Harilik pihlakas
<i>Symphoricarpos albus</i>	Harilik lumimari
<i>Taraxacum officinale (coll.)</i>	Harilik võilill
<i>Trientalis europaea</i>	Harilik laanelill
<i>Trifolium pratense</i>	Aasristik
<i>Trifolium repens</i>	Valge ristik
<i>Ulmus glabra</i>	Harilik jalakas
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Harilik mustikas
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Harilik pohl
<i>Valeriana officinalis</i>	Harilik palderjan
<i>Veronica chamaedrys</i>	Külmamailane
<i>Veronica officinalis</i>	Harilik mailane
<i>Veronica spicata</i>	Kassisaba
<i>Viburnum opulus</i>	Harilik lodjapuu
<i>Vicia cracca</i>	Harilik hiirehernes
<i>Vicia sepium</i>	Aed-hiirehernes
<i>Vicia sylvatica</i>	Mets-hiirehernes
Sambla- ja samblikurinne	
<i>Brachythecium albicans</i>	Valkjas lühikupar
<i>Ceratodon purpureus</i>	Harilik punaharjak
<i>Climacium dendroides</i>	Harilik tüviksammal
<i>Dicranum leioneuron</i>	Ümaralehine kaksikhammas
<i>Hylocomium splendens</i>	Harilik laanik
<i>Plagiomnium cuspidatum</i>	Mets-lehiksammal
<i>Pleurozium schreberi</i>	Harilik palusammal
<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	Niidukäharik
<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	Metsakäharik
<i>Thuidium delicatulum</i>	Metsehmik

Lisa 5. Ruumiandmete iseloomustus

Hoolduskavade koostamise käigus loodi kolm kihti ruumiandmeid: kaitsealuste parkide staatust näitavate märkide võimalikud asukohad, teed, maakasutus/kasvukoha tüüp. Selleks kasutati kaarditarkvarasid MapInfo ja ArcGIS, lõpformaadiks on MapInfo .tab. Alljärgnevates tabelites on toodud nende kihtide andmebaasi disain ja sellele järgnevalt kaardikihi koostamise taust ning seletused.

Kihi nimi: LKtahised (punktobjektid)		
Atribuudi nimi	park	tähise nr
Andmebaasiline tüüp	sõnalis-koodiline (25)	sõnalis-koodiline (2)
kommentaari	pargi nimi	iga pargi puhul algab numeratsioon uuesti

Kaardikihil on toodud kaitsealuste parkide (Janseni, Vabaduse, Valdeku, Võidu ja Oravamäe) nurkades või olulisemate teede parki sisenemise kohtades pargi saatusete viitavate märkide võimalikud asukohad. Selleks, et pargis liikujal oleks üheselt teada, et see on kaitse all. Praegune märgistus on ebamäärane ja pole enamikele külastajatele arusaadav, et just see parkmets kaitse all on.

Kihi nimi: Teed (joonobjektid)					
Atribuudi nimi	ID	teetüüp	teekate	pikkus	park
Andmebaasiline tüüp	sõnalis-koodiline (3)	sõnalis-koodiline (1)	sõnalis-koodiline (50)	numbriline (ujuv)	sõnalis-koodiline (25)
kommentaari	unikaalne järjekorranumber	jaotus kolme suurus/tähtsus klassi numbritega 1-3	Väljakirjutatuna teekate	meetrites	pargi nimi

Teede digiteerimisel olid aluseks erinevad andmebaasid. Vektorkujul alusandmed on saadud Tallinna vaastavalt kihilt kui ka Eesti Põhikaardilt. Kasutati ka kuni 10a vanuseid orienteerumiskaarte. Osaliselt on kõige väiksemaid radasid ka välikaardistatud. Teede ruumilise paiknemise täpsus võib olla väga erinev st kaardikihil võib esineda teid mis on reaalse maastikuga veidi nihkes.

Teede jaotus tähtsusklassiteks on tehtud lähtudes ennekõike tee laiuusest ja kasutatavusest:

1 – Kõige enam kasutatavad teed, mis on kõik kunstliku kattega. Laius 2 ja enam meetrit. Selle klassi teid tuleb pidevalt hooldada (nende servadest okste, risu ja prügi koristus, ohtlike puude eemaldamine, kui tee serva on aja jooksul harjutud niitma, siis tehakse seda edasi jms).

2 – Keskmiselt kasutatavad teed, mis asuvad enamasti otse looduslikul pinnasel, kuid on ka kunstliku kattega lõike. Laius 1m ja enam. Hooldamisel eemaldada tee servadest maha kukkunud oksad, kõrvaldada läheduses ohtu kujutavad kuivad puud jms.

Võidu parkmets

3 – Vähi kasutatavad teed e rajad. Tüüpilised nn metsarajad otse looduslikul pinnasel. Enamasti on kitsamad kui 1m. Eraldi hooldamist ei vaja. PS! teed on nendes parkmetsades üsna püsiva asukohaga, st ajas neid eriti juurde ei teki.

Teekatte järgi eristati järgmisi variante: asfalttee, kruusatee (erijämedusega materjalist tee) kiviõelmed (kui polnud kivimi tüüpi võimalik selgelt eristada), paekiviõelmed (sinna all läksid ka paekillustikust koosnevad teed), pinnasetee (looduslikul pinnasel asuv rada või tee).

Tee pikkus on tabelis ümardamata, kuid võib arvestada, et reaalne täpsus on enamikel juhtudel ca 5m.

Selle kaardikihi objektid on disainitud lähtudes tähtsusklassist: 1 – punane, 2 – oranž ja 3 – roheline.

Kihi nimi: Kasvukohad (pindobjektid)						
Atribuudi nimi	ID	kasvukohatüüp	kommentaariid	tegevused	Nimi	pindala
Andmebaasiline tüüp	sõnalis-koodiline (3)	sõnalis-koodiline (100)	sõnalis-koodiline (250)	sõnalis-koodiline (250)	sõnalis-koodiline (25)	numbriline (ujuv)
kommentaari	unikaalne järjekorranumber	kasvukoha või maakasutuse iseloomustus	pindobjekti üldine iseloomustus	tegevused, mida võiks silmas pidada ala hooldamisel	pargi nimi	hektarites

Digitteerimisel lähtuti erinevatest metsa kasvukohtadest (üksikutel juhtudel ka rohumaa jm kasvukohtadest). Kui oli võimalik eristada kasvukohti (Paali, 1997 või Lõhmuse, 2006 järgi ning kasutati vastavaid kahetähelisi lühendeid (mets) ja kolmetähelisi lühendeid (rohumaa)), siis need eristati tüübi järgi. Mitme kasvukoha segu korral lisati esinemise protsent (10-5% täpsusega). Kuna paljudel juhtudel on parkmetsades keeruline kindlat kasvukohta määratleda, siis on kasutatud sõnalisi määranguid (kaldataimakate, puudega rohumaa, määratlematu lehtmets jms). Maakasutus määratleti samuti sõnaliselt (N: pinnaseala, nõlvahaljastus, mänguväljak, sportimisvälja jne). Objektide piiritlemise aluseks olid Tallinna geoportaali kaardikihid (sh vektorkujul), värskeimad ortofotod, Eesti Põhikaart, mullakaart, varasemad metsakorralduse kaardid ja välitööd. Sellist tüüpi pindobjektide kaardistamisel on kindlasti olemas kohati kuni 20% määramatus st. ei saa olla absoluutset täpsust. Vooluveekogude pindobjektide genereerimise puhul kasutati ühtlast puhvrit (kuni 3m lai), sõltumata sellest, et voolusäng võis mõnes lõigus olla kitsam või laiem.

Pindobjekti üldine iseloomustus sisaldab vabas vormis lühikest kirjeldust selle ala seisundi ja kasutatavuse kohta või ka kasvukohtatüübi andmevälja laiendatud seletust.

Võidu parkmets

Tegevuste andmeväljal on toodud vabas vormis tekstina võimalikud hooldustegevused antud pindobjektis. Mõnede objektide puhul, mida on selgem piiritleda (mänguväljakud, vooluveed, niidetavad alad) on soovitatavad hooldustegevused selgemini määratletavad. Looduslikumas seisundis alade piires esineb aga üsna suurt varieeruvust taimkattes ja samaselt saavad seal varieeruda ka hooldustegevused.

Ujuva andmeväljaga pindala on mõistlik käsitleda sajandiku hektari täpsusega. Selle kaardikihi pindobjektid on disainimata, st kõik on ühes stiilis.